

אור ההליכות

גליון 128

סיון
תשע"ה

זמן מתן תורתנו | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

המרכז העולמי
למשפט התורה

ה' בקרב האנושות, בכך יתרבו מאמיניו, ויתרבו ההולכים בדרכיו, ובכך תרבה דעת ה', דבר אשר יביא לאנושות שלמות ורוחנית והיא היא אשר תביא את השלום העולמי הנכסף.

בית מדרש
לדיני הממונות

אולם תנאי לכל זה היות עמ"י בארץ ישראל מתנהל על"פ תורת ישראל, כשהמרכז הוא י-ם והמקדש, כי רק כך יאמרו אומות העולם לעתיד לבוא, קומי ונעלה ציון, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מי-ם.

וחיי עולם נטע בתוכנו. ומקבלי התורה ייחודיים: עמ"י בני אברהם, יצחק ויעקב, שנועדו להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש. אור לעצמם ואור לגויים, ולהיות עם ה', עם שמקדש שם ה' באורחותיו, שאורחותיו גורמים לכך, שכל רואיהם וכל המתוודע להן, מתפעל מהן, ובכך הוא מגיע לאמונה במציאות ה', שהוא יחיד ומיוחד, קדוש ומקודש. באופן זה יתגדל ויתקדש שמו הגדול של

אנשי כנסת הגדולה הגדירו את העילה לחוג את חג השבועות, משום שהוא "זמן מתן תורתנו". מתן תורתנו נעשה ע"י ה' שנתן לנו את תורתו כדי להיות לו לעם, כלומר נתן התורה הוא ייחודי: ה'. התורה היא ייחודית בתכניה ובטיבה. טיבה: תורה מן השמים, אמת, אלקית, נצחית. תכניה: ערכיים שתכליתם לזכך נשמתו של כל אחד מאתנו, באופן שיזכה בחיי אמת ונצח בעולם הבא,

ארגון
"אשת חיל"

חסידות ע"פ הרמב"ם | הרב נהוראי יהב

כולל
אברכים

לנהוג אחרת: כך אדם מן השורה שחברו פגע בו חייב להוכיחו כדי שלא לנטור השנאה בלב ולעבור בכך על "לא תשנא את אחיך בלבבך", אך ביחס לחסיד מצוות תוכחה שמטרתה תיקון נפשו של הנפגע אינה רלוונטית כי אין דרכו לשמור טינה בלבו כלל ודרכו להיות מעביר על כל דברי העולם והוא בכלל "המבינים" שעליהם כת"ר: "שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי ואינן כדאי לנקום עליהם" (דעות ז, ט). ולכן מי שמחל בלבו לפוגע ולא שטמו בלבו ולא הוכיחו הרי זו מידת חסידות (דעות ז, ט). וכך היתה מדתם של חסידים הראשונים שמוחלין למחרף וסולחין (לו"ה"ל ת"ת ז, ג). זהו כאמור קיום אנושי גבוה יותר ובלבד שלא יתרחק יותר מדי ולא ישתומם (יסוה"ת ה, יא) כלומר שלא יתנהג באופן מוזר. דוגמא נוספת: מותר לצאת מהארץ ולהתיישב בחו"ל כשהמצב הכלכלי בארץ לא פשוט אך אינה מידת חסידות (הל' מלכים ה, ט). מדוע מצופה מהחסיד לנהוג אחרת? כי תחושת המחסור היא עניין סובייקטיבי של מה הציפיות שלך, אך החסיד: "הוא בעל לב טהור מאד לא יתאוה אפילו לדברים מעטים שהגוף צריך להם" (דעות א, א) ממילא עבורו לא קיים ההיתר הזה שקיים

תשמר" (משלי ב, ב). והנה ברמב"ם החסיד הוא זה שאינה נוקט בדרך הממוצעת אלא נוטה במקצת אל אחד הקצוות: "שהם נוטים מן הפרישות כלפי העדר ההרגש בהנאות מעט ומן האומץ כלפי חרוף הנפש מעט, ומן הרצינות כלפי ההתהדרות מעט ומהענוה כלפי שפלות הרוח מעט, וענין זה הוא הרמוז באמרם לפני משורת הדין" (שמונה פרקים). ובהל' דעות פ"א ההליכה בדרך האמצע- שביל הזהב היא מצוות עשה ומדרכו של אברהם ששמר את דרך ה' והיא דרך "החכמה". אך "מי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא "חסיד". כוונת הרמב"ם שהחסיד אודות לאישיותו המיוחדות ותכונותיו הנעלות מסוגל למה שרוב האנשים אינם מסוגלים כי "מידת כל העם שאינם יכולים לסבול יתר מדאי" (כלשון רבנו בניי סעודה מפסקת ערב תשעה באב-זאת לעומת החסיד שיושב בין תנור וכיריים ואוכל פת חרבה במלח). ולכן הוא זה שמוסיף בפעולות הטוב (אבות ה, ט) ומוסיף במעלות המידות (שם ה, ט) בשלל הלכות מדגים רבנו את מידת החסידות הראויה למי שהוא חסיד וכאמור נראה שמדובר באדם שיש לו אופי כזה שמאפשר לו

בתלמוד פזורים כמה סיפורים על אמוראים שנוהגים בהליכותיהם לפני משורת הדין: מסופר על רב פפא ואדם נוסף שהפסיקו סעודתם עבור חכם אחר שסעד עמיהם וסיים אכילתו אע"פ ששניים אין מפסיקים עבור אחד (הל' ברכות ז, ו) וכן פלוני שנצרך למעות ומכר את שדהו לרב פפא לבסוף התברר שאינו נצרך, ורב פפא הסכים לבטל את המכירה ולהחזיר לו שדהו אע"פ שאינו חייב בכך (כתובות ז, א) וכן ר' חייא ראה דינר של אישה אחת ואישר לה שהוא דינר טוב ונמצא שהוא דינר רע ושלם הרב מכספו אע"פ שהוא מומחה שראה בחינם ופטור לפי הדין (הל' שכירות י, ה) וכן אביו של שמואל מצא חמורים במדבר מקום שרובם גוים והשיבים לבעלים לאחר שנה שלימה (כ"מ כ"ד, ו) וכן ר"י ש"ב"ר יוסי נתבקש מאדם מבוגר שיעזור לו לשאת על כתפיו עצים שמצא בדרך ור' ישמעאל שילם לו דמיהם והפקירן ואע"פ שאינו חייב בכך משום שהוא זקן ואין התעסקות במציאה זו לפי כבודו (ב"מ ל, ב) וכן רב חייב את רבה בר חנה לעשות לפניו משה"ד ולשלם לפועלים ששברו לו חבית ואף להאכיל אותם וקרא עליו הפס': "למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים"

"אם תשכב לא תפחד..." (משלי ג, כד)

שלמה המלך מלמדנו מה יכול אדם לעשות כדי שחיייו יתנהלו ללא פחד ויוכל לישון בצורה נוחה ושקטה. המפתח לשלוות נפש זו יושג לא בקנייתו של מערכת מיגון ונעילה מתקדמת אלא בקנייתו של החוכמה. זו שעל פיה ייסד הקב"ה את עולמו (שם פסוק א) כל המתרחש בעולם זה נעשה על פיה ולכן מי שמנהל את חייו בעזרתה יוכל להינצל ממכשולים שפרוסים בדרכי העולם וממזימות רשעים שמתהלכים בו. ביטויים רבים באותו פרק של ספר משלי לקוחים מהמזמור המפורסם תהלים צא' המכונה "שיר של פגעים" (שבועות טו, ב). מזמור זה מתאר כיצד יכול אדם להינצל מפגעי העולם הזה אם יקפיד לשבת בצלו של הקב"ה, יבטח בו, יקרא אליו בכל עת צרה וידע את שם ה' (כמובן שאין מדובר בדיעת מילה שאמירתה משפיעה על העולם אלא מדובר על ידיעת הבנה, ראה מורה הנבוכים א, סב). לפי רש"י

מזמור זה מתהלים אמר דוד כהדרכה לשלמה בנו וזאת למרות שכנראה לא הוא חיברו אלא הוא הגיע לידיו במסורת. מחברו של המזמור הוא משה רבנו כפי שמעידה כותרת מזמור צ' (תפילה למשה) שמתייחסת לכל המזמורים הבאים אחריה ואין להם כותרת פותחת (עד מביא המדרש (במדבר רבה י"ג), מהתאמתו למשה שישב בסתר עליון כשנכנס בתוך עב הענן והעבים שימשו סתר לו. משה לן בהר סיני לינות רבות באותם ארבעים יום וארבעים לילה ולכן ניתן לתארו כמי שבצל ה' יתלונן. אם לא די בכך הרי שנמצאה הקבלה בולטת מאוד בין לשונו של מזמור זה ולשונה של שירת האזינו שנאמרה על ידי משה: ה' מחסי לעומת צור חסיו בו, באברתו יסך לעומת חסיו בו, מקטב ישוד לעומת קטב מרירי, שילומת רשעים לעומת נקם ושלם, פתן ותנין לעומת תנינים וראש פתנים. נמצא שסביר

אזהרות | מאת הרב פרופ' יהודה איזנברג - אתר דעת

סוג נוסף של ספרי מצוות הוא ספרות האזהרות מחורזות של תרי"ג מצוות, הנאמרים בבתי הכנסת החג שבועות. פיוטים רבים נכתבו בסגנון ספרות האזהרות, ולפנינו מבחר מעניין של פיוטים אלה, בהופעתם במהלך הדורות ובתפוצות ישראל לארצותיהם. בהקדמת הרמב"ם למשנה תורה הוא מותח ביקורת על האזהרות, בשל השיטה בה אחזו במניין המצוות. וכה דבריו: וכן כל פעם ששמעתי את ה"אזהרות" רבות המספר שנתחברו אצלנו בארץ ספרד, נהפכו צירי עלי מחמת מה שראיתי מפרסום הדבר והתפשטותו. ואף על פי שאין להאשימם, כי מחבריהם פייטנים, לא רבנים, ואת הראוי להם מצד אומנותם, היינו: מתק הדיבור ויפי החריזה, כבר עשו בשלמות - אבל בתוכן השיר נמשכו אחר בעל "הלכות גדולות" וזולתו מן הרבנים האחרונים. היה זה הרב יוסף קאפה, בן דורנו, שהיה ראשון לכתוב אזהרה - מניין המצוות בשיטת הרמב"ם בספר המצוות, כפיוט לחג השבועות, והיא כלולה בסוף ספר המצוות של הרמב"ם במהדורתו השלמה. דוגמאות מספרות האזהרות

ב"חכמתי כללית בעזרת דברתי שש מאות ושלוש עשרה מצוות להורות. בסוף האזהרה מופיע אקרוסטיכון של שמו של רס"ג: סעידי בן יוסף, ושוב חוזרות בו שורות המסכמות את תוכן האזהרה: חשיפת תרי"ג מצוות בעשרת הדברות: ספנת בתוך עשרת הדברות שש מאות ושלוש עשרה מצוות חוק מודעיך ומי יכיל ויבין בחכמתך ומי ימלל בינותיך ומדעיך הגות חמישים וארבע חרוזות בכלל חימוד ליודעיך כנגדם שש מאות ושלוש עשרה אותיות מ"אנכי" ועד "אשר לרעך". סידור רס"ג מבואר בידי ישראל דוידזון, שמחה אסף ויששכר יואל. בעמוד קפ"ד של הסידור מוסבר כי הפתיחה והאזהרה הן יחידה אחת. הרב פערלא טוען כי האזהרות הן יצירות פיוטיות, ועיקר מלאכתו של רס"ג באזהרות היא מלאכת הפיוט והשיר הנשגב, ולכן לא הרבה אז לדקדק כל כך בפרטי המצוות... לאחר זמן חזר וירד לעומק העניין, וחיבר את ה-תרי"ג מצוות. רבי שמעון ממנאש רבי שמעון בן העיר מנאש, בצפון צרפת, בן דורו של רס"ג [המאה ה-11-10] כתב אזהרה נפוצה ומפורסמת, הכוללת את תרי"ג מצוות,

בשיטתו של בעל הלכות גדולות.
האזהרה מתחילה:

אַתָּה הַנְּחַלְתָּ תּוֹרָה לְעַמְּךָ. וּכְאַב אֶת בְּנֵי
אוֹתָם יִסְרֹת:

בְּיָמֶיךָ פָּתַכְתָּ דְּפֻרֹת חַיִּים. וּבְאַצְבְּעוֹתַיְךָ
חִקְקֶת תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר:

גָּדַל עֲנָשִׁין וְאַזְהָרוֹת הֶרְבֵּה. מִצְוֹת עֲשֵׂה
וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה:

רבי אליהו הזקן

רבי אליהו חי במחצית הראשונה של המאה
ה-11. מוצאו בעיר מנש.

רבי אליהו היה קשור לשיבות בבל, והיה
מקורב לרב האי גאון, ויש מסורות שהיה
קשור אליו בקשרי חיתון.

המסורת הבבלית התנגדה לשילוב פיוטים
בתפילה, ורבי אליהו, שהיה אמון על מסורת
זו, חיבר אזהרות, שאינן משתלבות בתפילה
אלא נאמרות כיחידה עצמאית.

האזהרות לתרי"ג מצוות, "אמת יהגה חכי"
מקיפות את כל ספרות ההלכה שבימיו.
מטרתו בחיבור זה להביא לידי לימוד ושינון
המצוות בדרך פיוטית המתחבבת על אומרה.

וכך כותב רבי אליהו על הפיוט שכתב:

זה סדר לא ועונש, סיימתיו לאופנהו,
רצפתיו תוך עמי, לצור יעבדהו.

וכן: אזנך הט כי לצדק בי ימלוך מלך,
דרכי דרכי נועם נתיב שלום תלך...

אליכם אישים אקרא באו עושו
לדעת חכמה ומוסר החלצו חושו.

רבי אליהו מחלק את המצוות לסוגים,
מעין מה שראינו אצל בה"ג: עשין, פרשיות,

עונשים ולאין. הסידור הפנימי בכל קבוצה
אינו שיטתי. סדר זה אינו תואם את בה"ג,

ואינו מקובל אצל מוני המצוות שקדמו לו.
מבחינת מספר המצוות, הוא שומר על

המספר הידוע מספרו של בה"ג: 200 מצוות
עשה, 65 פרשיות, 71 עונשים, 277 מצוות

לא תעשה. בסוף הוא מסכם: "אז שש מאות
ושלש עשרה מצוות".

רבי שלמה בן גבירול

רבי שלמה בן גבירול, [רשב"ג, המאה ה-11
בספרד] היה מגדולי משוררי ספרד. כתב

ספר פילוסופיה, בשם "מקור חיים", שירי
הגות רבים ושירים אחרים.

רשב"ג כתב אזהרה לחג השבועות, הכוללת
את תרי"ג מצוות, בשיטתו של בעל הלכות

גדולות. האזהרה מתחילה בשורות אלה:

שָׁמֹר לְפִי מַעֲנֶה. הִיָּה בְּמַאֲד נֶעְנֶה:

יָרָא הָאֵל וּמִנֵּה. דִּבְרֵיו הִיִּשְׁרִים:

אזהרה זו היא מהמפורסמות בין האזהרות,
וקהילות הספרדים נוהגות לומר אותה בליל

חג השבועות.

רבי שבתאי כהן [ש"ך]

רבי שבתאי כהן [המאה ה-17] קרוי על
שם ספרו "שפתי כהן", פירוש לשלחן ערוך

חלק יורה דעה וחלק חושן משפט. הוא עסק
במניין המצוות, וחיבר את הספר 'פועל צדק'

- סקירה על תרי"ג מצוות. הספר מחולק לימי
החודש. מטרת החיבור לעודד לקרוא את

תרי"ג המצוות מידי יום ולהכירן.

פועל צדק - לרבי שבתאי כהן

רבי אליהו עדני

רבי אליהו עדני [המאה ה-17], מוצאו
מעדן. הגיע לקוצ'ין, והיה אחד הפייטנים

הפוריים בקהילה זו.

רבי אליהו כתב 'סדר אזהרות', שנדפסו
באמסטרדם בשנת 1688.

רבי יהונתן איבשיץ

רבי יהונתן איבשיץ [המאה ה-18-17] כתב
ספרי הלכה וספרי דרש.

פרטים על חייו באנציקלופדיה יהודית דעת
רבי יהונתן כתב את הספר "שירי מצות"

הכולל את תרי"ג מצוות לפי הרמב"ם:

הספר "שירי מצות"

רבי אברהם כהן

רבי אברהם כהן [המאה ה-19], היה רב באי
ג'רבה בטוניס. נפטר 1873. כתב את הפיוט

'שיר חדש' הכולל את תרי"ג מצוות.

הרב יוסף קאפח

אזהרות יוצאות דופן הן האזהרות שחיבר
הרב יוסף קאפח. הוא כותב, כי בהיותו

כבן 17, סיים את לימוד ספר המצוות של
הרמב"ם, והושפע מדברי הביטול של רמב"ם

בהם ביטל את מניין המצוות שמנו הראשונים,
וכתב על הפייטנים שהם "יעלו שמים ירדו

תהומות" בלכתם בעיניים עצומות אחרי
קודמיהם. דברים אלה מכוונים גם לאזהרות

של רבי שלמה בן גבירול, שבבתי הכנסת
בתימן הכניסו אותם לסידור התפילה לפני

300 שנים.

הרב קאפח מתאר את התסכול שהיה
לו, כאשר קרא פיוט שאינו תואם את ספר

המצוות של הרמב"ם, וכדי לפתור את הקושי,
החליט לכתוב אזהרות, מעין אזהרותיו של

רשב"ג, לפי סדר המצוות של רמב"ם.

אזהרה זו כלולה בנספח לספר המצוות של
הרמב"ם, בתרגומו של הרב יוסף קאפח. ■

המשך חסידות ע"פ הרמב"ם

עבור אנשים רגילים שחשים במחסור כלכלי.
מצד שני לא ניתן לחייבו לנהוג בחסידות שהרי

אם נחייבו זה יהפוך לדין ולא לפנים משוה"ד,
ולכן בשום מקום לא כת"ר שהחסיד "צריך"

ובדואי לא חייב לנהוג באופן מסוים אלא
זהו פועל יוצא כמעט טבעי- של אישיותו

המיוחדת. מאותה סיבה מצופה מהחסיד
שיחזיר אבידה גם כשע"פ שורת הדין הוא

זכה בה, כי באופיו אינו זהיר בממון עצמו אך
ביחס לממונם של אחרים- הוא זהיר ביותר,

ותכונות אלו מביאים אותו לידי הליכה בדרך
הטוב והישר יותר מאחרים(הל' גילה יא,ו)

ממילא ההיתר לקחת את האבידה אינו תקף
לגבי אדם אצילי כמותו. כמו"כ מצופה ממנו

שיחזיר אבידה אע"פ שאינה לפי כבודו(שם,
י) כמו שמצופה ממנו לפרוק ולטעון בהמת

חברו אע"פ שבכמת עצמו לא היה טוען או
פורק: "ואם היה חסיד ועושה לפנים משורת

הדין אפילו היה הנשיא הגדול וראה בהמת

חברו...פורק וטוען עמו(הל' רוצה יג,ד) מדוע?
כי אדם רגיל שוקל את "כבודו" ומשער

בנפשו אם הוא היה נוהג כך עבור עצמו, אך
החסיד- ממונו ואפילו כבודו אינם חשובים

בעיניו, ומאידך- כבודו וממונו של אדם אחר
הם בודאי בראש מעייניו, לכן מצופה ממנו

לא לנהוג כשאר כל אדם- אודות לאישיותו
המיוחדת. וכך משום שממונו אינו נחשב

בעיניו- הוא משלם עבור מקח לכל מי שטוען
שהוא זה שמכר לו, אפילו היו כמה אנשים

שטענו כן, בעוד שאדם מן השורה מניח את
הממון ביניהם ומסתלק(הל' מכירה כב,ו) וכן בשל

רגישותו המיוחדת לעניים החסיד מקבץ את
שיבולי הלקט שנפלו בשדהו ומניחם עבור

העניים מחוץ לשדהו, קודם שיוסף מים
על שדהו ובכך ימנע הרטבתם, כי ההיתר

בהלכה להרטיבם אינו אמור ביחס אליו(הל'
מתנ"ע ד,ח). ולכן מי שהוא ידוע בציבור כחסיד

אך אינו נוהג בהתאם לפרמטרים שהציב

לעצמו וסוטה מדרך החסידות- אפילו אינו
משלם דמי המקח לאלתר או מרבה בסעודה

בכל מקום ובשחוק או שאין דיבורו בנחת
והוא בעל קטטה וכעסן- הרי זה מחלל את

השם, שהרי מייחסים את הליכותיו לדרך
ה' (יסוה"ת ה"א). אך כאן יש לשאול- אם דרך

האמצע של החכם היא דרך ה' וקיום ו"הלכת
בדרכיו" היאך רשאי החסיד לסטות מדרך

זו? התשובה ברורה הליכה בדרכי ה' היא
להתדמות ולחקות את המידות הטובות

שאנו מייחסים לה' כפי כוחו של האדם(דעות
א,ו). החסיד כוחותיו גדולים יותר ולכן

יש ביכולתו לחקות מידות רבות יותר
בצורה מלאה יותר כך שהוא מפגין

ביטוי שלם יותר של הליכה בדרכי ה'.
אם נרצה- החסיד מצליח להידמות אל

ה' במידה נוספת שרוב בני אדם אין
כוחם מספיק לקיימה והיא "מה הוא

נקרא קדוש-אף אתה היה קדוש"(שם) ■

עמוד זה נתרם

ליכות

אסתר בת יהיא ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לכו אל יוסף... | הרה"ג יוסף קאפה זצ"ל

בס"ד יום ג' כ"ה באדר תשנ"ד

כבוד השואל

ילד היודע לקרוא מן הספר, ואינו קורא על פה יכול לעלות לס"ת ולברך ולקרוא ולהוציא את הצבור ידי חובתם. ואין שום הבדל בין המברכים שני או שלישי או רביעי או חמישי או ששי או שביעי, אלא שאם עלה שביעי לא יאמר קדיש אלא אביו או החזן יאמר קדיש. ומי שאומר דוקא ששי אינו יודע מה הוא אומר, אדרבה אצל האשכנזים והספרדים דוקא גדול שבצבור עולה ששי והם תמהים עלינו שמעלים קטן לששי, לפיכך אין להתחשב בהמונים הללו וצריכים ללמוד תורה ואז ידעו איך נוהגים.

בכבוד רב
יוסף קאפה

לכבוד הרב הגאון שליט"א

אנו צבור מתפללים מעורב "שאמי" ו"בלדי". הנוסח ה"בלדי" נהוג בבית הכנסת זה 57 שנה. השאלה:
א: האם ילד בן 4 רשאי לעלות ולברך על ספר תורה בשבת?
ב: באיזה מברך אינו רשאי הילד לעלות ולברך?
ג: לדעת ה"שאמי" ילד יעלה לברך רק במברך ששי האם נכון הדבר? או שיש גרסה אחרת?
ד: האם משום דרכי שלום עלינו לותר על אחיזתנו בדעת הרמב"ם רק משום ש-1 אנשים מהצבור מתוך 30 מעוררים ויכוח בענין?

בכבוד רב...
בשם מתפללי ביכני"ס

לידידנו היקר

ד"ר עז"ר ר' אריאל מלאכי הי"ו
ברכות לראש מעטיר,
על קבלת התואר ד"ר.
יזכך ה' בדרכך לעלות מעלה במעלות
התורה, החכמה והיראה.

כוס תנחומין

למשפחת צדוק מחולון
על הסתלקותו של ראש המשפחה
ר' חיים בן יוסף צדוק ע"ה
איש תם וישר ירא א-להים וסר מרע
יום ופועל ראשון למען כל דבר
שבקדושה
מן השמים תנחמו
מערכת אור ההליכות

כוס תנחומין

לידידנו הרב אהרון בדיחי שליט"א
וכל משפחת בדיחי הי"ו,
על פטירת אביהם
ר' חיים בדיחי ז"ל
מיקירי ירושלים, ת"ח, עושה ומעשה.
מן השמים תנחמו
מערכת אור ההליכות

שו"ת מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

לוחות הברית עם עשרת הדברות. במהלך השנים במדבר, התורה ניתנה מגילות מגילות. בערוב ימי משה רבינו כתב 53 ספרי תורה מושלמים ונתנם לכל שבט, ואחד לכל ישראל.

ירחי כלה - קיץ תשע"ח

החלה ההרשמה
לירחי כלה קיץ
במלון 'קיבוץ לביא'

בהשתתפות
מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

בנושא: אבות ובנים
קשרים וגשרים בין הדורות

מיום רביעי - שבת
כ"ח תמוז - ב' אב תשע"ח

לפרטים והרשמה:

מוטי צארום: 052-9426613

מתחיל מן הלילה,

לענין ברכת התורה בגלל השינה, מברכים אחרי השינה, כשיקין בסוף שינתו, מברך ברכות התורה, שהיא הברכה על קיום מצוות לימוד תורה, שחובתה גם ביום וגם בלילה. ותיקנו לאמרה פעם אחת לכל יום.

ולכן עם השחר, יברך בליל השבועות, אם למד כל הלילה. אבל לא כן נפסקה ההלכה בשו"ע, או"ח, מז, יב, שאינו צריך לחזור ולברך כל זמן שלא ישן.

ש: רציתי לדעת מהו מנהג תימן לגבי לימוד תורה בליל שבועות? האם פשט המנהג להישאר ערים רק עד שעה מאוחרת (13.00 או 17.07 בלילה), או שיש חובה להישאר ערים כל הלילה?
ת: לא רבים דקדקו להישאר ערים כל הלילה.

ש: לענין מתן תורה. הרמב"ם בהקדמתו בספר המדע כתב: "כל התורה כתבה משה רבנו קודם שימות בכתב ידו". 5. האם כשכתב כל התורה התכוון לבראשית, שמות, ויקרא, במדבר ודברים? 1. כיצד מסתדר לדעת הרמב"ם הקושי התלמודי שתורה "מגילות מגילות ניתנה"? ואין מוקדם ומאוחר בתורה וישנם סיפורים שקדמו לזמן משה וכן כיוצא באלו? 3. במעמד הר סיני כשעלה משה רבינו ע"ה בנבואתו מה הוריד? עשרת הדיברות בלבד?
ת: 1-5. במעמד הר סיני נתן משה לישראל שני

ש: אדם שרוצה להיות ער כל ליל שבועות ולצורך כך רוצה לישון ביום שלפני כדי שיוכל להיות ער כל הלילה. האם בקומו חייב לברך ברכות התורה? במשנה ברורה הובא בשם רבי עקיבא איגר, שלכולי עלמא צריך לברך ברכות התורה (למרות שיש מחלוקת הפוסקים לגבי שינת קבע ביום, פה לדעת ר' עקיבא איגר המציאות שונה).

ת: חז"ל חייבו ברכת התורה, שהיא ברכת המצוות, על מצוות לימוד תורה, שהיא גם ביום וגם בלילה, אחת ביום, ולא בתחילת היום שהוא הלילה, אלא ביום, אחרי שאדם מתעורר משנתו. ולכן אם הוא לא ישן, יברך ברכות התורה עם עלות השחר, כי כאמור, חז"ל תיקנו שאדם יברך פעם אחת ביום, ולא חילקו. אלא שדיברו בהווה, אחר שינתו בלילה. ולכן גם כשמשיכים לפני עלות השחר מברך על התורה, וכשלא ישן הוא מברך בעלות השחר.

ש: בבית הכנסת שלנו נהוג להישאר ערים כל הלילה בליל שבועות. שאלתי היא: מתי אפשר להתחיל לומר את ברכות השחר לכל המוקדם? ומתי אפשר לומר את שאר התפילה (תיקון, המהולל וכו').

ת: לפי רבינו נראה שאין בכלל חיוב לומר ברכות השחר, משום שלא נתחייב בהן. רק ברכות התורה שיש חיוב לברך על כל יום. ואע"פ שהיום